

KORRESPONDENT

HANDLOWY, PRZEMYSŁOWY

I

Korrespondent Handlowy, Przemysłowy i Rolniczy, wychodzi

ROLNICZY

(dwa razy na tydzień przy
Złocie Warszawskiej.)

Dnia 27 Maja

N^{ro} 40.

Roku 1843.

MAGISTRAT MIASTA WARSZAWY.

W dalszym ciągu obwieszczenia z dnia 4 (16) b. m. o targu Sto Jańskim na wełnę roku bieżącego odbyć się mającym w pismach publicznych umieszczonego z mocy rozporządzenia Kommissji Rządowej Spraw Wewnętrznych i Duchownych z dnia 30 Kwietnia (12 Maja r. b.) Nr 3428 (18,307) zawiadania niniejszym osoby interesowane, że sprowadzona wełna na targ Sto Jański przez Rogatki: Czerniakowskie, Belwederskie, Mokotowskie, Jerozolimskie i Wolskie na placu przed Ratuszem i Teatrem, zaś dowieziona przez Rogatki: Marymontskie, Powązkowskie i Mostowe na placu Krasińskich przed dawnym Teatrem w urządzonych na ten cel Szopach ważona będzie, że lubo targ rozpoczyna się w dniu 3 (15) Czerwca r. b. i trwa dni cztery, ważenie jednak wełny dopełniane będzie na dni trzy wcześniej, to jest w dniach 31 Maja (12 Czerwca) oraz 1 (13) i 2 (14) Czerwca r. b. i że opłata od wagi po kop. sr. 5 za jeden centnar jest ustanowiona. Wszelako gdyby w ciągu trwania targu zaszła potrzeba powtórnego przeważenia wełny, żadna z tego powodu opłata wymagana nie będzie, a urzędzone pomosty do składania wełny na placu Krasińskich z wystawami w pewnych odstępach na schronienie dla targujących bezpłatnie przywożącym wełnę dozwolone zostaną. Uprzedza w końcu właściciele wełny dowieść się przez nich na targ mającej, iż w świadectwach pochodzenia wyrażona być ma jej ilość na centnary i funty.

w Warszawie dnia 8 (20) Maja 1843 roku,

Prezydent Grajbner.

Naczelnik Kancelarji, J. Jahołkowski.

KILKA SŁÓW o WPLYWIE OGÓŁU NA PRZEMYSŁ ROLNICZY.

(Dokończenie.) (1)

Co do drugiego.

Jednym z najważniejszych do dobrego rolnictwa warunków, jest zasób kapitałów, do zaspokojenia potrzeb

gospodarczych i nakładów melioracyjnych potrzebnych; też kapitały albo są uzbierane przez samego gospodarza albo też wzięte na ten cel z kąd inąd.

Chęć zastanowić się nad tem, jaki wpływ ogółna zasoby rolnicze mieć może, wypada wziąć pod rozwagę najprzód:

«co dla utworzenia się kapitałów w rękach rolników czynić się powinno?» i powtóre:

«jak dalece zaciąganie cyrkulujących kapitałów na własność gruntową ułatwić można?»

Lecz ponieważ tworzenie się kapitałów własnych na mniej większej intracie jest wsparte, i wszystko, co tej intracie sprzyja, uzbieranie kapitałów ułatwia, z tego powodu zgłębienie wpływu ogółu na własne kapitały, do IIIgo punktu odkładam; tu zaś wkrótce się zastanowię, jak dalece sama obszerność uprawianej ziemi i systematą gospodarstwa rolniczego tworzeniu się kapitałów sprzyja? i co się dla ułatwienia rolnikowi sposobności korzystania z obcych kapitałów czynić może?

Im gospodarstwo jest obszerniejsze, im większa przestrzeń ziemi zajmuje, tem więcej potrzebuje nakładów, tem więcej rąk do należytej uprawy, tem więcej baczności i dozoru, aby je w każdej gałęzi do najwyższego stopnia intraty doprowadzić; jednym słowem, tem jest trudniejsze. Jeśli znów gospodarstwo na zbyt szczytym ogranicza się gruncie, natenczas tylko bardzo być może jednostronne, proste, li ograniczone na wyżywienie uprawą roli się trudniące; wypływa zatem z tego wniosek, iż tam gospodarstwo najprędzej zakwitnie, gdzie średni zachodzić będzie stosunek, gdzie zbyt obszerne pola i łany stawiać nie będą trudności w uprawie tychże, ani też zbyt rozdrobnione role, ledwo bezpośrednio je uprawiających ludzi tylko wyżywią; dla tego zapobiegając pierwszemu, grunta ani w jednej się nie powinny kupić ręce, ani też na zbyt drobne dzielić się cząstki; z tej również przyczyny wszelkie majoraty i fidei-komisa tylko stoją na zawadzie rozpowszechnieniu dobrego bytu, gdzie z bogactwem jednego, innych w niedostatek się wtraca; błogo i nierównie lepiej narodowi, gdzie jest dostatek u wszystkich, jak gdzie zbyt duża zamożność nie wielu bogaczy stoi naprzeciw niestychanej nędzy większej części narodu.

(1) Patrz Nr. 31 Korrespondenta z r. b.

Ktokolwiek był w Saksonji, w wielu okolicach Niemiec, i w niektórych Francji, poznał błogosławione skutki średniej rozległości gospodarstw; gdzie staranna uprawa roli, pilne chodowanie bydła, sownia gospodarzowi trudy jego wynadgradza; jakże różne są te okolice od wielu części Włoch i naszej Polski, gdzie właściciele tylko ma roli, że siebie ledwie wyżywić potrafi, lub też jak w Polsce, w Czechach i t. p. okiem nieprzejrzane pola i odłogi do jednego należą folwarku.

Co do systemów gospodarczych, to ten system zawsze wszędzie i zawsze będzie najkorzystniejszy, gdzie z jak najmniej nakładem jak najwyższą sięgniemy intraty; wielu atoli gospodarzy wychodząc z mylnego zdania, iż to gospodarstwo najlepsze, które najmniej potrzebuje nakładu, nie baczą na to, iż szczególnie w gospodarstwie dobrze i szczęśliwie włożony kapitał taki wyda procent, jaki sobie tylko życzyć można; oni zatem prawią do drugich jeszcze mniej daleko mają dochodu, niżli ei, co wykładając znaczne summy, tem są pewniejsi stószownego i sownego zbiorn.

Przy tem wszystkiem to jednak zawsze głównem być musi prawidłem, aby się nad każdym nakładem dobrze zastanowić, a przekonawszy się o zbawiennych skutkach onegoż, dopiero stószownie do tego działać.

Wracając do wyżej wymienionych kapitałów, do udoskonalenia gospodarstwa rolniczego potrzebnych, dodajemy, iż o taki instytut kredytowy starać się naród powinien, któryby właścicielom gruntu do polepszenia gospodarstw potrzebne summy pod łagodnymi dostarczał warunkami, i to:

- A. Dawać pomoc każdemu producentowi, bez żadnego względu na stan jego; czyli, wszystkich bez różnicy właścicieli gruntów do uczestnictwa przypuszczać.
 - B. Nie pożyczać w innym celu, jak tylko na rzeczywiste polepszenia gruntu, a
 - C. Ułatwić ile możności wypłatę długu.
- Co do trzeciego.

Rolnictwo pod względem dobra powszechnego i prawdziwego przeznaczenia swego uważane, wtenczas w doskonałym kwitającym znajduje się stanie, gdy ziemia pracą i kapitałami własnymi używana, tyle corocznie płodów surowych dostarczać będzie, ile tylko może, nie niszcząc, ani wycieńczając ziemi na przyszłość; zakwitnie dalej rolnictwo, jeśli producent produkta swoje sprzedawać będzie mógł, gdzie mu się tylko będzie podobało; dla tego staranie łatwego transportu ważną jest rzeczą.

Systemat zakazu wyprowadzania zboża i produktów innych za granicę, lub jakiegokolwiek ograniczenie, na niedorzecznym egoizmie wsparty, jest tylko dla kraju szkodliwym, zrywa on konieczny związek między narodami i pozbywa uczestnictwa w darach przyrodzenia, zmniejsza i ostudza siły produkcyjne, stawia tamę bogactwu krajowemu; rolnik albowiem tylko tyle uprawiać będzie ile potrzeba dla wewnętrznej konsumcji kraju; wszelkie jego zabiegi przemysłowe, sama chęć udoskonalenia uprawy gruntu swego, zatrzymywane będą widokiem ograniczonego na swój produkt odbytu, i obawą, ażeby zbyt wiele produkta, wszelkiej pozbawione wartości, na niechybne go nie wystawiały straty.

Rozdawanie naród za dobre gospodarowanie, o tygę zawsze będzie korzystne i pomocne do podniesienia gospodarstwa, szczególnie u kmieci naszych, o ile za sta-

rania, gospodarstwu rzeczywiste i praktyczne przynoszące korzyści, będą rozdawane.

Wszystkie te jednakże bezpośrednie sposoby przyspieszenia udoskonalen rolniczych mało znaczą, jeśli pośrednie, a nierównie skutkujące środki do dzwignienia rolnictwa, jako wolność osobista, bezpieczeństwo własności, umiarkowane ciężary publiczne, przyznanie należnego poważania rolnikom, dążności ich do polepszenia bytu własnego i do udoskonalenia przemysłu rolniczego, wspierać nie będą.

Władysławowo.

J. Szumann.

MIERZWA TRZODY CHLEWNEJ.

Mierzwa trzody chlewnej, podług zdania jednych, wyrównywa co do dobroci bydłczej; podług innych ma być najgorsza ze wszystkich nawozów. Tak pierwsi, jak i drudzy, bynajmniej się nie mylą, gdyż ta rozmaitość pochodzi od pokarmów, jakimi te zwierzęta są żywione. Jeżeli dostają ziemniaki, ospe, groch, tatarakę, produkują nawóz mocny, równo dobry jak bydłczy; jeżeli zaś tylko chwasty, plewy i wysiewki ze zboża, jest słaby, zimny, a zatem mało roślinom dostarcza żywności i do tego jeszcze zaplenia gruntu wszystkimi chwastami, jakie się tylko znajdowały w wysiekach. Ostatni nawóz, jako mało przynoszący w rolnictwie, poprawić należy przez pomieszczenie go z owczym i koniskim i poddanie fermentacji. Sposób jednak najprostszy przerobienia tej mierzwy na użyteczną będzie, kiedy się układa w kupy, przesypuje odchodami ptastwa domowego, popiołami, ścięciami i polewa zmywkami kachennemi, i parę razy w czasie lata przerabia. Z tej mieszanki robi się nawóz nie ocenionej wartości na łaki, zapobieży się powszechnemu niechleństwu przy gospodarach czeladzi, do których przez zakonserwowaną kloakę dojsć nie można, a co najważniejsza jeszcze, ochrania się fundamenta domu od zgnicia, na które wszystkie nieczystości we drzwiach wylewają. Kto uprawia chmiel, niech używa nawozu trzody chlewnej, bo ten tylko mu sprzyja.

Z JEDNEGO POLA DWA UŻYTKI, CZYLI: Z SIEMIEM LNIANEM MOŻNA SIAĆ KONICZYNĘ.

(Z Gazety Lwowskiej.)

Gdy siew siemienia lnianego jeszcze nie minął, rozpieszam z udzieleniem ziemkom doświadczenia, dwukrotnie przezemnie z jak najpomyślniejszym skutkiem odbytego. Chwycenie się tego sposobu, daje następujące korzyści: 1) Przynosi podwójny z jednego pola pożytek; 2) nie przerywa pola na drobne niwy, niby na zagrody, to bowiem obsiane siemieniem lnianem i nasieniem koniczyny, okrywa się w następnym roku koniczyną, i wchodzi znowu do swęj klasy, a tym sposobem:

Siemie lniane w naszych stronach siewa się na ziemniaczysku nawożonem, lecz i jęczmień potrzebuje tu tego samego gruntu, bo na nawozie siany, podpada mniej więcej zowsieniu, z powodu, 1) iż w nawozie koniskim znajduje się dość owaś, 2) iż przy rozdawaniu bydłu owsianki zwykle niedoskonale wymłóconej, dość owaś do nawozu się wytrząsa; — w trzeciej zaś siębie jęczmień jest lichy, a zatem ziemniaczysko dla jęczmienia najstosowniejsze. Jakież u nas zwykle się dzieje? Oto,

2) Obligacje Udziałowe po zł. 300, czyli rub. sr. 45, z pożyczki rub. sr. 6.300.000 z roku 1829, losowane były stosownie do przepisów w dniach 1 i 15 Marca.

Fundusz na umorzenie tej pożyczki, planem na rok 1842 przeznaczony, czyli rs. 460.800 k.

Pozostałość z lat poprzednich wynosiła » 76,405 » 80

Razem było funduszu rub. sr. 537,205 k. 80 z którego wypłacono za Obligacje wylosowane w r. 1842 rs. 431,523 k. 30

W latach poprzednich » 22,731 » 60 454,254 » 90

Pozostało z końcem roku 1842 rub. sr. 82,950 k. 90

D Z I A Ł I I.

Rozszerzenie Handlu, Kredytu i Przemysłu Krajowego.

T Y T U Ł I.

K a p i t a ł B a n k u.

Uposażenie Banku powiększone w r. 1841 do summy rub. sr. 8.000.000, pozostało w roku 1842 bez żadnej zmiany.

Zyski Banku za rok 1841 osiągnięte, podług Sprawozdania za tenże rok summe rs. 450.455 k. 62 wynoszące, i przez Komisję Umorzenia Długu Krajowego sprawdzone, przelane zostały do Kasy Głównej Królestwa, jako własność Skarbu.

T Y T U Ł I I i I I I.

Depozyta oraz summy Bankowi powierzone.

A. depozyta opieczetowane.

Pozostałość z roku 1841 w summach depozytowych wynosiła rub. sr. 23.927 933 k. 89

Przybyło w ciągu roku rub. sr. 35.411.129 » 44 1/2

Razem rub. sr. 59.339.063 k 33 1/2

Zwrócono w ciągu roku » » 24.704.593 » 50

Pozostało z końcem r. 1842 rub. sr. 34.634.469 k. 83 1/2

Złożone na otwarty kredyt depozyta, powiększyły się o summe przeszło rub. sr. 700.000. Najznakomitsze powiększenie pozostałości w depozytach do zachowania przeszło 10.000.000 rub. sr. wynoszące, powstało z złożonych przez Skarb nie wypuszczonych w obieg Obligów Skarbowych III Serji, w ilości rub. sr. 6.000.000, niemniej z powiększonej znacznie w stosunku do roku zeszłego, ilości papierów umorzonych, do oddania Komisji Umorzenia Długu Krajowego przygotowanych; wreszcie z złożonych wexli rozmaitych na zabezpieczenie.

Depozyta Dyrekcji Głównej Towarzystwa Kredytowego Ziemskiego, zwiększyły się równie o summe przeszło rub. sr. 340.000. Wszakże ruch ogólny depozytów w ciągu roku, był nieco w porównaniu z r. 1841 mniejszy.

Odbyta w ostatnich dniach Grudnia rewizja Kasy w obecności Komisji Umorzenia Długu Krajowego, przekonała tak o całości, jako też bezpiecznym zachowaniu wszystkich depozytów. (Dalszy ciąg nastąpi.)

WIADOMOŚCI HANDLOWE.

Z B O Ź E.

Szczecin 19 Maja. — Od czwartku wprowadzie spadło tu nieco deszczu, ale w ogóle pogoda przy nieustających wschodnich i północnych wiatrach pozostała

zimną. I zeszłej nocy znowu był przymrozek. Dla tego obawy względem zasiewów twają jeszcze ciągle, a to tem bardziej, ponieważ przez łagodną zimę i poprzednie ciepło prawie wszystkie rośliny więcej podrosły niż to zwykle bywa w tym czasie.

Od poniedziałku okazał się większy ruch we wszystkich gatunkach i ceny są znowu wyższe. Większa część ich duszła do stanowiska które nie pozwala liczyć na korzystne przesyłanie na targi wewnętrzne, ale znacznie zmniejszone u nas zapasy nadają im niejaka pewność. Pszenicy o ile wiemy przedano tylko jedną partję po cenie 45 talarów, większy odbyt tamowany jest przez coraz podwyższane żądania. Dziś za żółtą uckerm. i nową szlaską żądają do 50 talarów, za białą nową szlaską 54 tal. Za 128 f. starą żółtą szlaską za którą niedawno jeszcze nie można było dostać 42 tal. na próżno ofiarowano 48 tal. Żyto na miejscu mało bardzo pokazuje się na targu i średnie gatunki płacą się po 43 tal., i niżej ceny tej niemożna w tej chwili nie dostać. Na dostawy w maju i czerwcu zawierano kontrakty po 42 talary, na wreszcie i październik po 40 talarów, po których to cenach niepokazuje się wprowadzić właściwy pokup, ale niżej nie można dostać. Jęczmienia i owsa w tej chwili nie prawie nie ma na targu. Jęczmień duży pomerański płaciłby się po 30 tal, mały po 27 tal. Owies dobry pomerański po 27 tal. i po tej cenie ugodzono przy końcu znacznej dostawy.

Hamburg 19 Maja. — Ostatnie dowozy wszelkich gatunków zboża były bardzo szczupłe, dla tego notowania pszenicy nie tylko utrzymują się przy dotychczasowych stanowiskach, ale nawet żyto i jęczmień przy średnim odbycie poszły nieco w górę. Owies, groch i bob niezmieniły się wcale.

KURS GIELDY WARSZAWSKIEJ.

		Doia 26 Maja 1843.	
		żądają	dają
		R. s / k.	R. s / k.
I. W E X L E.			
Berlin 100 talarów	2 M. . .	92 25	—
Gdańsk 100 talarów	2 M. . .	92 10	91 80
Hamburg 300 nr. k.	2 M. . .	131 80	—
Londyn fun. sterlin.	3 M. . .	6 40	6 38
Lipsk 10 talarów	2 M. . .	—	—
Moskwa 100 rub. srebr.	1 M. . .	99 56	—
Petersburg ditto.	1 M. . .	100 —	99 50
Paryż 300 franków	2 M. . .	75 —	74 70
Wiedeń 150 zł. reńskich	2 M. . .	97 20	—
Wrocław 100 talarów	2 M. . .	92 25	—
2. M O N E T Y.			
Rosyjskie Imperjały		—	—
Holand dukaty nowe		2 97	2 96
ditto stare ważne		—	—
Frydriksdory Pruskie		—	—
Rosyjskie assygnaty		—	—
Austryjackie bilety bankowe za 150 zfr.		99 —	—
3. P A P I E R Y.			
Listy zastawne białe, daw. bez kup. (*)		—	—
ditto nowe		14 80	14 78
Oblig. skarbowe na zł. 1000		—	—
Obligacje cząstkowe na zł. 500		—	—

Wartosc kuponu kop. 25 2/3.